

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Galeoti Martii Narniensis De Homine Libri Dvo

Galeottus <Martius>

Basileae, 1517

Fel

urn:nbn:de:hbz:466:1-31834

hanc scientiam cum Egeria collocutum. Vade satyricus,
In uallem Egeriæ descendimus. & postea,
Hic ubi nocturnæ Numa constituebat amica.

His igitur omissis ad rē nostrā redeamus, iecur hoc est exto-
rū caput, cū deest, quid portendat satis superq; M. marcelli
infelix exitus dedarauit. Nam circa mortē cū Hannibale pe-
riit, iecur in extis defuit, dieq; sequenti geminū repertū est. &
C. Marius cum Vtica immolaret, in extis iecur non reperit,
quod aut deorū uirtute, aut demonū solertia, fieri autumat.
Maiores em̄ nostri, a dijs superis felicitatem, ab inferis uero
infelicia dari censebant. Lucanus primo,

Neq; enim tibi summe litauī

Iuppiter hoc sacrum cæsiq; in uiscera tauri
Inferni uenere dei,

per quos malum fieri opinabantur. Et hæc tristitia ab anti-
quis piacularia dicebantur, licet piaculare quoq; auspicū di-
ctum sit cum hostia aut ab ara effugisset, aut percussa mugi-
tum dedisset, aut in aliam partem corporis q̄ oporteret ce-
cidisset. Sed iecur cuius diminutiuum Iecusculum dicitur a
græcis epar. Vnde epararius siue epararius dicitur qui mor-
bo laborat eparis. Plautus in Curculione, Tū te igitur mor-
bus agit epararius.

Piacula-
ria.
Piaculari-
a auspicia
Iecusculū
Epar.
Eparari⁹.

• FEL •

Fel.

EL in iecore est nō omnibus animātibus datur,
nam equi, muli, asini, capræ, apri, cameli, delphi-
ni, ut ait Plinius nō habent. muriū uero aliqui
habēt. Sed paucis hominū nō est. quorū ut ait
Plinius ualitudo firma, & uita lōgior, quidā uero putauere
equo

equo fel esse, nō in iccore, sed in aluo. Ceruo uero in cauda, aut in testinis est, & ideo tantā habent amaritudinē, ut a canibus non attingantur, Est autē fel purgamentū sanguinis pessimū cui tantū inest uirus, ut hominē totū dedecorē reddat, & maxime oculos ut in homine irato cernimus. quod more satyrico Persius exprimit,

Nunc face supposita feruescit sanguis, & ira
Scintillant oculi.

Fel enim iræ sedes est, ut tradūt physici, Humor qui in folliculo fellis est bilis uocatur, quæ pro sui conditione hominē conuariat. Bilis enim atra, quam græci Melancholiā uocant facit insaniam. Plautus in Amphitryone, delyrat uxor. atra bili percita est, nulla res tam delirantes homines concinnat cito. Hanc autē solēt medici albo ueratro purgare, quod dicitur helleborus. Et in hanc sententiā locutus est Persius,

Non est hic Illias Acci, Ebria ueratro.

Indicans Accij opus insanum. Et Horatius in arte poetica, de insano intelligens dixit;

Si tribus Anticyris caput insanabile nuncq̃

Tonsoni Lycyno commiserit.

Ex Anticyra helleborus aduehebatur. Sane sciēdum & hic helleborus Vergilius tertio Georgicorum,

Helleborosq̃ graues,

& hoc helleborum dici Plautus in Pseudolo, Helleborum, hisce omnibus opus est. Sed bilis quam choleram græci uocant, de qua Horatius,

Si purgor bilem sub uerni temporis horam,

non modo ad hunc humorem sed ad mores refertur. nā animus sequitur corporis inclinationem. Et ideo Plinius cum de felle

Bilis.

Bilis atra.

de felle fit mentio, ait, Huic & in mores Crimen bilis nomine. Persius,

Turgescit uitrea bilis.

Findor ut Arcadiae pecuaria rudere dicas.

Martialis quarto,

Si forte bilem mouet hic tibi uersus.

Irae & leuitatis signum esse testantur bilem, Maiores nostri intestinorum nomina plerumque ad mores transferunt. ut de corde dictum est. Nam pro uirtute & animi magnitudine ponitur. sic & fel quia pessimus humor est, pro amaritudine animi plerumque accipitur. Et hinc quidam iuniores & imperiti

Fellator.

Fellare.

putarunt fellatores dici, quia mali humoris uidentur cupidi

Fellare enim. unde & fellator. Martialis,

Corue salutator quare fellator haberis

In caput intrauit mentula nulla tuum, est mentulam alterius lingere, ac ore excipere Ausonius Gal-

lus deglubit, fellat, patitur per utrumque foramen. Sed non a fel-

Felis.

le corporis purgamento descendit, sed a felle animali. Felles enim

animali, nunc domesticum, mures capit, quam graeci φαλῆν uo-

cant. Tullius primo de legibus, idcirco qui canem & felle, ut

deos colunt, eadem superstitione qua ceterae gentes consti-

tantur. Et Ouidius metamorphoseon,

Felle soror phœbi.

quam stultissime quidam iuniores ceruam putauerunt, cum

animal sit quod nunc nobiscum habitat. Plinius undecimo. No-

cturnorum animalium ueluti fellium in tenebris fulgent, radi-

antque oculi, ut contueri non sit, & caprae lupoque splendent.

Sed felles linguam habent asperam, & lambedo in rabiem

uertitur. Idem in eodem. Sed in gustatu linguae uice carnosum

aquatilibus

aquatilibus palatum, leonibus, pardis omnibusq; generis eius, fellibus imbricata asperitatis, ac limæ similis, attenuatq; lambendo cutem hominis, quæ causa esse mansuefactam, ubi ad uicinum sanguinem peruenerit salua inuitat ad rabiem. Ex his igitur Plinij uerbis, quiuis intelliget fellatorem a felle animali dici, ex eo quod illa lambendo cutem hominis attenuat. inuitaturq; ad rabiem, quod etiam fellatorib9 conuenit. lambunt enim, & ad malos & peruersos appetitus impelluntur. Et huius nominis, hoc est, fellis significatio, latissime patet. nam nō modo quam cattam nominant, significat. Martialis,

Pannonicas nobis nuncq; dedit Umbria cattas.

Sed ad alia se extendit. nam sicuti canum tanta diuersitas est, ut plures uideantur species, canes tamen dicuntur omnes. sic fellium uarietas maxima. nam hæ nostræ quæ mures capiunt, sub hoc nomine comprehenduntur. & illæ quoq; quarum pelles carissimæ in usum uestimentorū repertæ sunt. & tam harum, q̄ illarum oculi in tenebris lucent. & gallinas anatesq; infestant. M. Varro, tertio rerum rusticarū, omnes parietes tectorio leuigantur, ne felles, aliaue bestia introire ad nocendum possit. atq; septum totum grandibus maculis integitur. ne eo inuolare aquila possit, neq; euolare anas.

Quidam tempore nostro preciosiores felles sabellinas uocant, quia in Sabina felles erant, aut pilo molliori aut ferociori natura. nam ea conditio est agri Sabini, ut tam homines, q̄ feras alijs præstantiores gignat, Vergilius secundo Georgicon in laudem Italiæ dixit,

Hæc genus acre uirum Marfos pubemq; Sabellam.

Itemq; illud dictum est,

u Dentescq;

Dentesq; fabellicus exacuit sus.

Et Horatius primo Carminum,
 Namq; me sylua lupus in Sabina.
 Dum meam canto Lalagem & ultra
 Terminum curis uagor expeditus
 Quale portentum neq; militaris,
 Daunia in latis alit Aesculetis,
 Nec iubæ tellus generat leonum

Fugit inermem

Arida nutrit.

Biliosus.

Pro quodā miraculo^o posuit. Sed diu uagati sumus, ad rem igitur nostrā redeundum est. A bile biliosus deriuatur. Cornelius Celsus, aut liuidum, aut biliosum, idem, sputum etiā biliosum aut purulentum. Idem in quarto, Si utriliber ætas est, accidit periculo uomitus biliosus, mali odoris, aut uariius, aut niger.

LIEN

Lien.
 Splen.

LIEN, Latine, græce autem splen, est in parte sinistra iecori oppositus, non transuerso sepro ut iecur. Sed intestino innexus est crassitudinis longitudinisq; modicæ sine fibris, a concauo stomachum assequitur, a gibbo uero dorso alligatur. Dicitur etiam ab antiquis hic lienis trium syllabarū in nominatiuo.

Lienis
 magnitudi
 do causa
 risus in/
 tēperātis.
 Lienis
 exilitas
 causa, cur
 quidā nō
 rideant.

Cornelius tertio, Si iecur aut lienis est affectus. Huius autē magnitudine intemperantiam risus fieri affirmant physici & Persius non inficiatur cum dicit,

Sed sum petulanti splene cachinno.

Sic ecōtrario qui liene carent, aut breuissimo utuntur liene, rident nunq̄. quamobrem Crassum Crassi qui apud Parthos perijt auum, risisse nunq̄ ferunt. & ob hoc Agelastum cognominatū.